

Довідкова інформація за посиланням:
[НТТР: //dpsu.gov.ua/ua/activity/peretyn-kordonu/](http://dpsu.gov.ua/ua/activity/peretyn-kordonu/)

ПОРЯДОК ПРОХОДЖЕННЯ ПРИКОРДОННОГО КОНТРОЛЮ

1. Пропуск осіб, що перетинають кордон, здійснюється за паспортними документами за наявності відповідної візи, якщо інше не визначено законодавством України. Ксерокопії нотаріально засвідчених паспортних документів, свідоцтв про народження, віз – право на перетинання державного кордону не дають.
2. Посадові особи Державної прикордонної служби України під час здійснення прикордонного контролю зобов'язані відрекомендуватися, бути одягненими в уніформу встановленого зразка, мати представницьку картку (з фотокарткою і номером).
3. При перевірці паспортних документів і підстав на право в'їзду в Україну, транзитного проїзду або виїзду з України пасажирів з купе не виходять. Опитування (співбесіда) здійснюється офіцером, огляд конструктивних особливостей вагона спеціальним нарядом, а в разі потреби разом зі співробітниками митних органів огляд товарів (предметів) та іншого майна. Запрошення для розгляду, уточнення питань пов'язаних з перетинанням кордону або будь-яких інших питань в тамбур вагона, купе провідника заборонені і є грубим порушенням з боку посадових осіб прикордонного підрозділу.
4. По закінченні контролю посадова особа прикордонного контролю зобов'язана проставити в паспортному документі штамп „В'їзд” або „Виїзд” (іноземцям в обов'язковому порядку видається імміграційна картка і проставляється штамп „В'їзд”), інші необхідні відмітки, після чого паспортний документ повертається особі (іноземцям частина імміграційної картки „Вибуття” при в'їзді в Україну – повертається, при виїзді – вилучається). Прикордонний контроль осіб, транспортних засобів, товарів (предметів) та іншого майна, видача імміграційних карток, здійснюється безкоштовно, мито та інші збори не стягуються.
5. У разі порушення особою, що прямує через кордон, правил в'їзду в Україну, транзитного проїзду, виїзду з України, режиму в пункті пропуску через кордон рішення про його затримку, заборону в'їзду або виїзду з України, приймає тільки старший зміни прикордонних нарядів. При цьому особа, що порушила законодавство України, виводиться старшим зміни прикордонних нарядів (офіцером) із речами, що належать йому, з вагона і доставляється для проведення розгляду в підрозділ

прикордонного контролю. Особа, що перетинає кордон, може бути затримана на термін не більше 3 годин з обов'язковим складанням протоколу. При затриманні на термін більш ніж 3 години про це повідомляється прокурор і родичі громадянина України, а іноземця – відповідне посольство (консульство). У разі вилучення паспортного документа посадова особа прикордонного підрозділу зобов'язана видати громадянину 2-й примірник протоколу про це, при відмові в пропуску через кордон вручається постанова із зазначенням конкретної причини і підстав. Накладення штрафу за порушення режиму в пункті пропуску, невиконання законних вимог прикордонного наряду здійснюється з видачею постанови порушникові про притягнення до адміністративної відповідальності з наступним наданням ним квитанції про сплату штрафу.

6. Якщо особа, яка прямує через кордон, вважає, що стосовно неї порушується законодавство України, вона зобов'язана викликати старшого зміни прикордонних нарядів і начальника поїзда, записати дані (із представницької картки) посадової особи, яка здійснює протиправні дії, скласти заяву. За пропозицію (дачу) хабара посадовим особам прикордонного підрозділу в сприянні пропуску через кордон – особа, яка перетинає кордон, несе відповідальність відповідно до законодавства України.

7. Під час здійснення контролю на території пункту пропуску й у вагонах встановлюються режимні заходи, якими заборонено: вихід з вагона на перон, посадка у вагон і пересування з вагона у вагон до закінчення контролю; **з початком контролю і вибуття за кордон. Про це повідомляється по радіомережі поїзда або провідником вагона.**

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕТИНАННЯ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ ГРОМАДЯНАМИ УКРАЇНИ.

Громадяни України виїжджають у Росію і Білорусь за національними паспортами, в інші країни – за паспортами для закордонних поїздок. Діти до 16 років можуть виїжджати в Росію по посвідченню про народження, у Республіку Білорусь і Молдову – по проїзному документу дитини. У разі втрати паспорта за межами України потрібно зробити заяву про це компетентним органам країни перебування для одержання довідки про втрату паспорта і звернутися в консульську установу України для одержання посвідчення на повернення в Україну. Громадянинові України ні за яких обставин не може бути відмовлено у виїзді в Україну.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕТИНАННЯ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ ІНОЗЕМЦЯМИ І ОСОБАМИ БЕЗ ГРОМАДЯНСТВА.

Громадяни Російської Федерації, Республіки Білорусь в'їжджають в Україну за національними паспортами. Громадяни інших країн СНД, у тому числі діти, що прямують з ними, тільки за паспортами для закордонних поїздок. Іноземці, що прибули в Україну, можуть тимчасово перебувати на її території на підставі реєстрації в пункті пропуску через державний кордон. Реєстрація полягає у проставленні посадовою особою прикордонного підрозділу в паспортному документі іноземця і заповненій іноземцем імміграційній картці штампа „В'їзд” („Виїзд”), для громадян Російської Федерації, що прямують за національними паспортами, штампи „В'їзд” („Виїзд”) проставляються тільки в імміграційній картці. Реєстрація здійснюється: для іноземців із країн з візовим порядком в'їзду – на весь період дії візи, але не більше 6 місяців; для іноземців із країн з безвізовим в'їздом – на 90 днів, якщо інший термін не визначений у міжнародних угодах. За неправдиві відомості, наведені в імміграційній картці, і відсутність частини „Вибуття” зі штампом „В'їзд” іноземець несе адміністративну відповідальність у встановленому законодавством України порядку. Про втрату на території України паспортного документа іноземець зобов'язаний негайно повідомити приймаючу сторону і орган внутрішніх справ (міліцію) для одержання довідки про це. При цьому виїзд з території України здійснюється за паспортним документом, отриманим іноземцем у консульській установі своєї країни в Україні, без візи.

ПОВНОВАЖЕННЯ ПОСАДОВИХ ОСІБ ПІДРОЗДІЛУ ПРИКОРДОННОГО КОНТРОЛЮ.

Виконання законних вимог посадових осіб Державної прикордонної служби України є обов'язковим для всіх осіб, які перетинають кордон. За порушення правил в'їзду в Україну, виїзду і транзитного проїзду по території України, режиму в пунктах пропуску через кордон, а також за незаконне переміщення через кордон вантажів, товарів та інших предметів або порушення правил їхнього перевезення винні особи несуть кримінальну й адміністративну відповідальність відповідно до законодавства України.

З питань порядку пропуску через державний кордон України і неправомірних дій Ви можете звертатися в Адміністрацію Держприкордонслужби України по телефонах :

(044) 239-88-97, 271-85-65, 271-89-83, 271-89-63, 271-87-63.

Телефон довіри: 239-83-11.

ПОРЯДОК ВИЇЗДУ ДІТЕЙ – ГРОМАДЯН УКРАЇНИ ЗА КОРДОН.

Конституцією України від 28 червня 1996 року (ст.33) кожному, хто на законних підставах перебуває на території України, гарантується свобода пересування, вільний вибір місця проживання, право вільно залишати територію України, за винятком обмежень, які установлюються законом.

Статтею 313 Цивільного Кодексу України визначено, що фізична особа, яка не досягла шістнадцяти років, має право на виїзд за межі України за згодою батьків (усиновлювачів), піклувальників та в їхньому супроводі або в супроводі осіб, які уповноважені ними. Водночас фізична особа, яка досягла шістнадцяти років, має право на вільний самостійний виїзд за межі України.

Згідно зі статтею 7 Закону України „Про громадянство України” особа, батьки або один із батьків якої, на момент її народження були громадянами України, є громадянином України. Відповідно до пункту 1 статті 2 зазначеного Закону, якщо громадянин України набув громадянство (підданство) іншої держави, у правових відносинах він визнається лише громадянином України.

Статтею 6 Сімейного Кодексу України, який набрав чинності 1 січня 2004 р., визначено, що правовий статус дитини має особа до досягнення нею повноліття. Малолітньою вважається дитина до досягнення нею чотирнадцяти років. Неповнолітньою вважається дитина у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років.

Порядок виїзду за кордон дітей-громадян України визначено законодавчими та нормативними актами, основними з них є:

- Закон України „Про порядок виїзду з України і вїзду в Україну громадян України „ (від 21 січня 1994 р. № 3857-XII);
- Постанова КМУ від 27 січня 1995 р. № 57 „Про затвердження Правил перетинання державного кордону громадянами України”;
- Постанова КМУ від 23 квітня 2003 р. № 569 „Про затвердження Порядку повернення до України позбавлених батьківського піклування дітей, які є громадянами України”;
- Постанова КМУ від 26 вересня 2002 р. № 1432 „Про затвердження Порядку повернення дітей-іноземців до місць їх постійного проживання”;

- Угода про співробітництво міністерств внутрішніх справ в питаннях повернення неповнолітніх в держави їх мешкання (Волгоград, 24 вересня 1993 р.)

Правила оформлення і видачі паспортів громадянина України для виїзду за кордон і проїзних документів дитини, їх тимчасового затримання та вилучення, затверджені постановою КМУ від 31 березня 1995 р. № 231 (зі змінами, внесеними постановою КМУ від 24.03.04 № 380).

Згідно зі статтею 17 Правил оформлення і видачі паспортів громадянина України для виїзду за кордон і проїзних документів дитини, їх тимчасового затримання та вилучення, затверджених постановою КМУ від 31 березня 1995 р. № 231, відомості про дітей, які їдуть за кордон разом з батьками (законними представниками), вносяться в паспорти батьків чи одного з батьків (законних представників) на підставі заяви громадянина, у чий паспорт вписуються діти.

У разі потреби виїзду дитини за кордон оформляється проїзний документ, а у випадках, передбачених пунктом 4 цих Правил, паспорт. Згідно з цим пунктом із заявою про оформлення паспорта можуть звертатись громадяни, які досягли 18-річного віку, а у разі постійного проживання за кордоном – 16-річного віку. У разі виїзду на постійне проживання за кордон усиновленої іноземцями дитини - громадянина України, а також в інших випадках за наявності вимог з боку держави, до якої здійснюється виїзд, чи вимог міжнародної організації, для участі в заходах якої здійснюється виїзд, паспорт може бути оформлено до досягнення громадянином 18-річного віку.

На дітей віком від 5 до 18 років, які виїжджають разом із законними представниками і відомості про яких вписуються у їх паспорти, подаються фотокартки, що вклеюються у ці паспорти і скріплюються печаткою. Для оформлення паспорта чи проїзного документа фотокартки подаються незалежно від віку дитини. Проїзний документ оформляється на три роки або до досягнення дитиною 18-річного віку.

Кожного разу під час виїзду за кордон дітей-громадян України (віком до 16 років), наряду з іншими необхідними паспортними документами супроводжуюча особа надає для перевірки прикордонному наряду нотаріально завірєну згоду обох батьків (законних представників-опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів).

У разі проживання одного з батьків за кордоном засвідчення згоди може здійснюватись консульською установою МЗС України або відповідно до Апостольської конвенції, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів (підписана у м. Гаага 5 жовтня 1961 р., ратифікована Законом України від 10 січня 2002 року № 2933-ІП; постанова КМУ від 18 січня 2003 р. № 61 „Про надання повноважень на проставлення апостиля, передбаченого Конвенцією, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів”).

Відповідно до статті 4, передбачений в частині першій статті 3 Апостольської конвенції, апостиль проставляється на самому документі або на окремому аркуші, що скріпляється з документом; він повинен відповідати зразку, що додається до цієї Конвенції.

Запис про батьків дитини, якщо батьківство, материнство не встановлене, здійснюється на підставі статті 135 Сімейного Кодексу України, а саме:

а) при народженні дитини у матері, яка не перебуває у шлюбі, у випадках, коли немає спільної заяви батьків, заяви батька або рішення суду, запис про батька дитини у Книзі реєстрації народжень провадиться за прізвищем матері, а ім'я по батькові батька дитини записується за її вказівкою.

У разі смерті матері, а також за неможливості установити місце її проживання, запис про матір та батька дитини провадиться відповідно до цієї статті за заявою родичів, інших осіб або уповноваженого представника закладу охорони здоров'я, в якому народилася дитина;

б) якщо батьки дитини невідомі, запис про них у Книзі реєстрації народжень провадиться за рішенням органу опіки та піклування.

Забезпечення таємниці усиновлення передбачено статтею 228 Сімейного Кодексу України, якою визначено:

1. Особи, яким у зв'язку з виконанням службових обов'язків доступна інформація щодо усиновлення (перебування осіб, які бажають усиновити дитину, на обліку, пошук ними дитини для усиновлення, подання заяви про усиновлення, розгляд справи про усиновлення, здійснення нагляду за дотриманням прав усиновленої дитини тощо), зобов'язані не розголошувати її, зокрема і тоді, коли усиновлення для самої дитини не є таємним.
2. Відомості про усиновлення видаються судом лише за згодою усиновлювача, крім випадків, коли такі відомості потрібні правоохоронним органам, суду у зв'язку з цивільною чи кримінальною справою, яка є у їх провадженні.
3. Таємниця усиновлення забезпечується також відповідно до статей 229-231 цього Кодексу.
4. Особи, які розголосили таємницю усиновлення, несуть відповідальність, установлену законом.

Опіка та піклування над дітьми регламентується статтями 243, 244 Сімейного Кодексу України.

Опіка, піклування устанавлюється над дітьми, які залишилися без батьківського піклування. Опіка устанавлюється над дитиною, яка не досягла чотирнадцяти років, а піклування – над дитиною у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років устанавлюється органом опіки та піклування, а також судом у випадках, передбачених Цивільним кодексом України.

ЗАСТОСУВАННЯ СІМЕЙНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ ДО ІНОЗЕМЦІВ ТА ОСІБ БЕЗ ГРОМАДЯНСТВА.

Усиновлення іноземцем дитини, яка є громадянином України, здійснюється виключно за рішенням суду.

Дитина може бути усиновлена іноземцем, якщо протягом одного року з моменту взяття її на облік у Центрі з усиновлення дітей не виявилось громадянина України, який бажав би її усиновити або взяти під опіку чи піклування до себе в сім'ю. На усиновлення дитини іноземцем потрібно згода Центру з усиновлення дітей.

За усиновленою дитиною зберігається громадянство України до досягнення нею вісімнадцяти років. Усиновлена дитина має право на збереження своєї національної ідентичності відповідно до Конвенції про права дитини, інших міжнародних договорів.

На виконання доручення Кабінету Міністрів України від 23.06.2005 р. № 30383/9/1-04 Міністерством транспорту та зв'язку України надано окреме доручення від 18.07.05 р. № 2/10-24292 державним департаментам автомобільного, морського і річкового транспорту, Укрзалізниці та Державіаслужбі вжити заходів щодо забезпечення інформування населення на залізничних станціях, автовокзалах, морських та аеропортах про порядок виїзду дітей за межі України, в тому числі, стосовно особливостей оформлення документів, необхідних для супроводження дітей при перетинанні державного кордону.

ПОРЯДОК ПРОПУСКУ ДІТЕЙ ЧЕРЕЗ КОРДОН У СУПРОВОДІ ДОРΟΣЛИХ.

Під час здійснення прикордонного контролю та пропуску через державний кордон на виїзд з України дітей-громадян України, яким ще не виповнилося 16 років і які прямують через державний кордон на законних підставах у супроводі законних представників (батьків, опікунів, піклувальників) або осіб, які уповноважені ними як в індивідуальному порядку, так і в складі організованих груп, посадкові особи ДПСУ перевіряють:

- паспортний документ супроводжуючої особи (передбачений міжнародними угодами);
- проїзний документ дитини (свідоцтво про народження – тільки для поїздок в Російську Федерацію, а також для жителів прикордонних районів, визначених відповідними угодами про спрощений пропуск з Республікою Молдова та Республікою Білорусь);
- нотаріально завірєну згоду обох батьків (законних представників).

Нотаріально завірєної згоди іншого з батьків, який не супроводжує дитину, посадова особа Держприкордонслужби не вимагає у разі наявності оригіналів або нотаріально завірєних копій:

- свідоцтва про смерть;
- рішення суду про позбавлення батьківських прав;
- рішення суду про визнання особи безвісти зниклою;

- рішення суду про визнання особи неієздатною;
- довідки відділу запису актів цивільного стану (ЗАЦС) про те, що відомості про батька записані за заявою матері відповідно до частини першої статті 135 Сімейного Кодексу України (під час виїзду дитини за кордон у супроводі одинокої матері). Усі зазначені документи після завершення перевірки та відповідного оформлення підлягають поверненню пред"явнику. Інші, будь-які додаткові документи, посадова особа Держприкордонслужби України може вимагати для з"ясування та підтвердження законності виїзду осіб (дітей) за кордон у разі виникнення сумнівів щодо дійсності та належності наданих документів, а також за наявності ознак злочину.

Виїзд з України дитини-громадянина України (віком до 16 років) у супроводі одного з батьків може бути дозволено за усної згоди іншого, якщо останній перебуває у пункті пропуску через державний кордон, але не прямує через державний кордон і має при собі документи, що підтверджують його батьківство (паспорт, документи, які підтверджують батьківство, право опіки та піклування).

Діти-громадяни України (віком до 16 років), які разом з батьками постійно проживають за кордоном, що підтверджується відповідними документами та відмітками в їх паспортних документах або паспортних документах батьків, у які вони записані (про виїзд з України на постійне проживання чи постановку на консульський облік в дипломатичних представництвах України за кордоном), або документом, який дає право на постійне проживання за кордоном, виданий компетентними органами країни проживання, можуть виїжджати за межі України у супроводі одного з батьків без обов"язкового пред"явлення згоди іншого.

Усиновлені іноземцями діти-громадяни України виїжджають за кордон до місця постійного проживання разом з усиновителями за паспортами громадянина України для виїзду за кордон. Посадова особа Держприкордонслужби здійснює перевірку законності виїзду дитини за кордон. Одним із підтверджень законності виїзду може бути рішення суду про усиновлення.

Під час перетинання державного кордону в пунктах пропуску посадова особа Держприкордонслужби після закінчення перевірки у дітей, які прямують на відпочинок та оздоровлення, та супроводжуваних осіб документів на право в"їзду в Україну або виїзду з України, відповідно до пунктів 604, 610 розділу 46 „Інструкції з організації і здійснення прикордонного контролю”, затвердженої наказом Адміністрації Держприкордонслужби від 05.10.04 № 711, ДСК проставляє на оригіналі списку дітей штампи „Прибуття” або „Вибуття”, а також „Державний кордон перетнули...” та зазначає загальну чисельність осіб, які виїхали та повернулися, у тому числі супроводжуваних осіб. Оформлений оригінал списку повертається пред"явнику.